

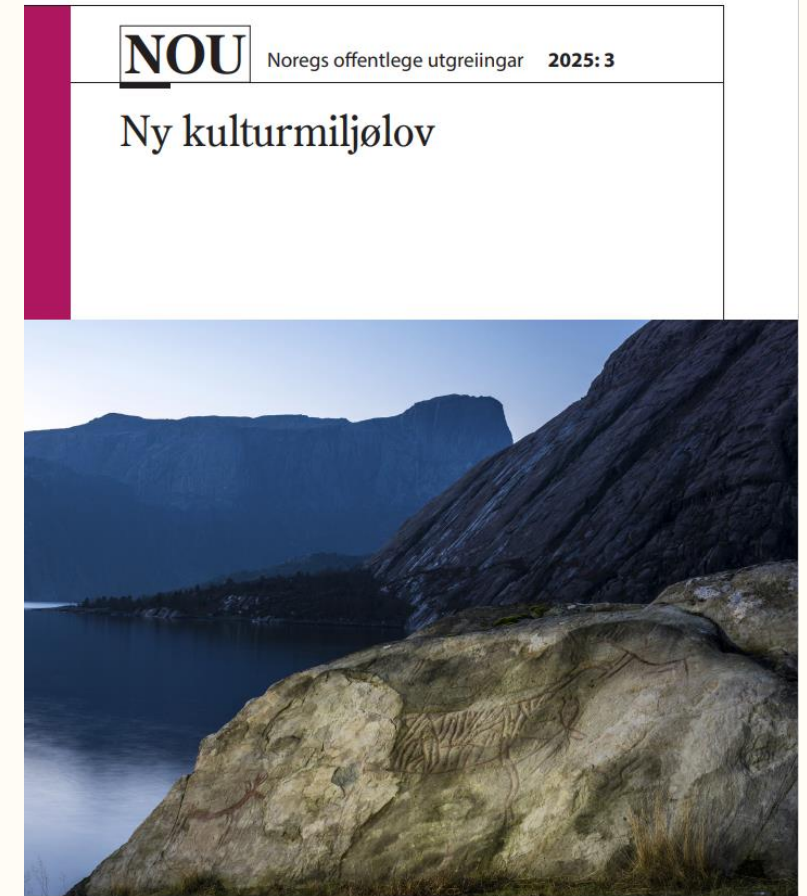
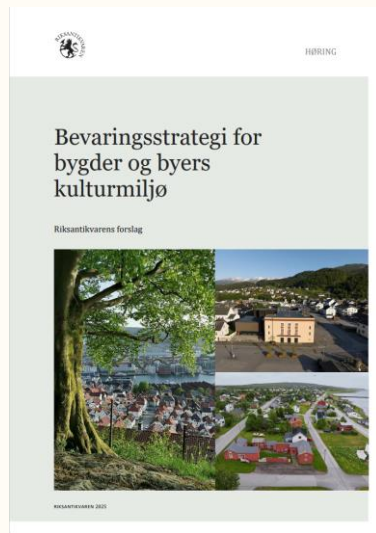
Meld. St. 16

(2019–2020)

Melding til Stortinget

Nye mål i kulturmiljøpolitikken

Engasjement, bærekraft og mangfold

Riksantikvarens nye bevaringsstrategier og forslag til ny kulturmiljølov (NOU 2025:3)

Levanger kommune
Levangken tjielte

Tove Nordgaard
Byantikvar/Sivilarkitekt MNAL
Levanger kommune

40

Meld. St. 16
Nye mål i kulturmiljøpolitikken

Kulturmiljø
innføres som
samlebetegnelse
som dekker
kulturminner,
kulturmiljø og
landskap.

Figur 8.5 Medvirkning og samarbeid lokalt

Innbyggermedvirkning gjennom et bylaboratorium kan organiseres enten i permanente lokaler, som ambulerende eller midlertidige tiltak på ulike steder, som en digital plattform, eller som en kombinasjon av flere av disse. De tre Innherredsbyene Steinkjer, Levanger og Verdal har opprettet ByLab og rettet oppmerksomhet mot natur- og kulturarvens rolle i utviklingen. I Levanger er det blitt etablert by&bygdLAB fire steder i kommunen; Åsen, hvor bildet er fra, Skogen, Ytterøy og sentrum.

Foto: Trine Hansen Blomquist og Tove Nordgaard, Levanger kommune

BAKGRUNN: Nasjonale mål i kulturmiljøpolitikken (Meld. St. 16)

ENGASJEMENT

Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø

OPPFØLGING

- oppmuntre til økt deltakelse og medvirkning i forvaltningen:
- bruke de frivillige organisasjonenes kompetanse
- legge til rette for deling og samordning av data

KONKRETISERING

- videreføre og utvikle etter- og videreutdannings tilbudet for håndverkere innen restaurering og istandsetting av bygninger og fartøykulturmiljølovgivningen
- vurdere oppstartstilskudd for å stimulere til utvikling av regionale rådgivningstjenester for private eiere av kulturmiljø
- vurdere en videreføring av Bygg og Bevar
- følge opp Kulturminnefondet i tråd med intensjonene i Granavolden-plattformen

BÆREKRAFT

Kulturmiljø skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom helhetlig samfunnsplanlegging

OPPFØLGING

- realisere kulturmiljøets potensial for å bidra til bærekraftig utvikling
- koordinere og tydeliggjøre den statlige innsatsen for å inkludere kulturmiljø i den helhetlige samfunnsplanleggingen

KONKRETISERING

- legge EVAPLAN til grunn for å se på forholdet mellom plan- og bygningsloven og kulturmiljølovgivningen
- koordinere og tydeliggjøre den statlige innsatsen for å inkludere kulturmiljø i den helhetlige samfunnsplanleggingen

MANGFOLD

Et mangfold av kulturmiljø skal tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk.

OPPFØLGING

- utarbeide bevaringsstrategier for prioriterte temaer
- samordne økonomiske virkemidler
- styrke det tverrfaglige samarbeidet
- utarbeide ny kulturmiljølov

KONKRETISERING

- utarbeide bevaringsstrategier for prioriterte temaer
- koordinere og tydeliggjøre den statlige innsatsen for å inkludere kulturmiljø i den helhetlige samfunnsplanleggingen

Bevaringsarbeidet skal vektlegge kulturmiljøets betydning for samfunnet

Kilde: Regjeringen
[Meld. St. 16 \(2019–2020\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/meld-st-16-2019-2020)

Levanger kommune
Levangken tjielte

Klima- og miljødepartementet

Strategi

Bevaringsstrategi for kystens kulturmiljø

Kilde: Riksantikvaren

[Bevaringsstrategi for kystens kulturmiljø - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/tema/kulturmiljo/kulturmiljo-bevaring-bevaringsstrategi-for-kystens-kulturmiljo-id2547471)

Bevaringsstrategi for kystens kulturmiljø

ENGASJEMENT

Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø

BÆREKRAFT

Kulturmiljø skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom helhetlig samfunnsplanlegging

MANGFOLD

Et mangfold av kulturmiljø skal tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk.

DELTEMA

INNSATSOMRÅDE

SJØVEIEN

NAUST OG SJØHUS – SJØEN SOM RESSURS

FERIE OG FRITID LANGS KYSTEN

BEVARING OG BRUK

Forventer effekt: Et mangfold av kystens kulturmiljø er bevart og blir brukt som ressurs i bærekraftig utvikling.

Effektmål:

- Koordinering av offentlige virkemidler tilrettelegger for økt bruk og bevaring av kulturmiljø.
- Handlingsrommet for fortsatt bruk, ombruk og ny bruk av kulturmiljø utnyttes bedre.
- Flere eksempler på fortsatt bruk, ombruk og ny bruk av kulturmiljø er tilgjengelige.

KUNNSKAP OG KOMPETANSE

Forventer effekt: Relevant kunnskap og kompetanse om kystens kulturmiljø er tilgjengelig og brukes som grunnlag for beslutninger.

Effektmål:

- Rådgivning og veiledning er videreutviklet og tilgjengelig for flere.
- Styrket samarbeid legger til rette for ny kunnskap om kulturmiljø og deling av denne.
- Kunnskap og metoder for å ivareta kulturmiljø er videreutviklet og tatt i bruk.

OPPLEVELSE OG ENGASJEMENT

Forventer effekt: Det er lagt til rette for opplevelser av og engasjement for kystens kulturmiljø.

Effektmål:

- Flere er interessert og engasjert i kulturmiljø.
- Det legges i økende grad til rette for opplevelser i tilknytning til kulturmiljø.

URFOLK OG NASJONALE MINORITETERS KULTURMILJØ

Forventer effekt: Urfolk og nasjonale minoriteters kulturmiljø ivaretas gjennom innsats på bevaring og bruk, kunnskap og kompetanse samt opplevelse og engasjement.

Effektmål:

- Urfolk og nasjonale minoriteters kulturmiljø vurderes spesifikt i alle effektmålene innenfor de øvrige innsatsområdene

Levanger kommune
Levangken tjelte

Klima- og miljødepartementet

Strategi

Bevaringsstrategi for landbrukets kulturmiljø

Kilde: Riksantikvaren,
[Bevaringsstrategi for landbrukets kulturmiljø - regjeringen.no](#)

Bevaringsstrategi for landbrukets kulturmiljø

ENGASJEMENT

*Alle skal ha mulighet til å engasjere seg
og ta ansvar for kulturmiljø*

BÆREKRAFT

*Kulturmiljø skal bidra til bærekraftig
utvikling gjennom helhetlig
samfunnsplanlegging*

MANGFOLD

*Et mangfold av kulturmiljø skal tas vare
på som grunnlag for kunnskap,
opplevelse og bruk.*

DELTEMA

INNSATSOMRÅDE

BYGNINGER I JORDBRUKET

JORDBRUKS- LANDSKAPET

KULTURMILJØ I SKOG

KULTURMILJØ I REINDRIFTSOMRÅDER

BEVARING OG BRUK

Forventer effekt: Et mangfold av landbrukets kulturmiljø er bevart og blir brukt som ressurs i bærekraftig utvikling

Effektmål:

- Koordinering av offentlige virkemidler tilrettelegger for økt bruk og bevaring av kulturmiljø.
- Handlingsrommet for fortsatt bruk, ombruk og ny bruk av kulturmiljø utnyttes bedre.
- Flere eksempler på fortsatt bruk, ombruk og ny bruk av kulturmiljø er tilgjengelige

KUNNSKAP OG KOMPETANSE

Forventer effekt: Relevant kunnskap og kompetanse om landbrukets kulturmiljø er tilgjengelig og brukes som grunnlag for beslutninger

Effektmål:

- Rådgivning og veiledning er videreutviklet og tilgjengelig for flere.
- Styrket samarbeid legger til rette for ny kunnskap om kulturmiljø og deling av denne.
- Kunnskap og metoder for å ivareta kulturmiljø er videreutviklet og tatt i bruk.

OPPLEVELSE OG ENGASJEMENT

Forventer effekt: Det er lagt til rette for opplevelser av og engasjement for landbrukets kulturmiljø.

Effektmål:

- Flere er interessert og engasjert i kulturmiljø.
- Det legges i økende grad til rette for opplevelser i tilknytning til kulturmiljø.

URFOLK OG NASJONALE MINORITETERS KULTURMILJØ

Forventer effekt: Urfolk og nasjonale minoriteters kulturmiljø ivaretas gjennom innsats på bevaring og bruk, kunnskap og kompetanse samt opplevelse og engasjement.

Effektmål:

- Urfolk og nasjonale minoriteters kulturmiljø vurderes spesifikt i alle effektmålene innenfor de øvrige innsatsområdene

Levanger kommune
Levangken tjielte

HØRING

Bevaringsstrategi for bygder og byers kulturmiljø

Riksantikvarens forslag

RIKSANTIKVAREN 2025

Kilde: Riksantikvaren
[Bevaringsstrategi for bygder og byer - Riksantikvaren](#)

Bevaringsstrategi for bygders og byers kulturmiljø

ENGASJEMENT

Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø

BÆREKRAFT

Kulturmiljø skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom helhetlig samfunnsplanlegging

MANGFOLD

Et mangfold av kulturmiljø skal tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk.

DELTEMA

INNSATSOMRÅDE

STEDETS IDENTITET OG SÆRPREG

DER VI MØTES

DER VI BOR

BEVARING OG BRUK

Forventer effekt: Et mangfold av bygder og byers kulturmiljø er bevart og blir brukt som ressurser i bærekraftig utvikling.

Effektmål:

- Koordinering av offentlige virkemidler tilrettelegger for økt bruk og bevaring av kulturmiljø.
- Handlingsrommet for fortsatt bruk, ombruk og ny bruk av kulturmiljø utnyttes bedre.
- Flere eksempler på fortsatt bruk, ombruk og ny bruk av kulturmiljø er tilgjengelige

KUNNSKAP OG KOMPETANSE

Forventer effekt: Relevant kunnskap og kompetanse om bygder og byers kulturmiljø er tilgjengelig og brukes som grunnlag for beslutninger

Effektmål:

- Rådgivning og veiledning er videreutviklet og tilgjengelig for flere.
- Styrket samarbeid legger til rette for ny kunnskap om kulturmiljø og deling av denne.
- Kunnskap og metoder for å ivareta kulturmiljø er videreutviklet og tatt i bruk.

OPPLEVELSE OG ENGASJEMENT

Forventer effekt: Det er lagt til rette for opplevelser av og engasjement for bygder og byers kulturmiljø. .

Effektmål:

- Flere er interessert og engasjert i kulturmiljø.
- Det legges i økende grad til rette for opplevelser i tilknytning til kulturmiljø.

URFOLK OG NASJONALE MINORITETERS KULTURMILJØ

Forventer effekt: Urfolk og nasjonale minoriteters kulturmiljø ivaretas gjennom innsats på bevaring og bruk, kunnskap og kompetanse samt opplevelse og engasjement.

Effektmål:

- Urfolk og nasjonale minoriteters kulturmiljø vurderes spesifikt i alle effektmålene innenfor de øvrige innsatsområdene

Strategien er på høring fra 28. april til 13.juni.

Levanger kommune
Levangken tjelte

HØRING

Bevaringsstrategi for næringers og industriers kulturmiljø

Riksantikvarens forslag

RIKSANTIKVAREN 2025

Kilde: Riksantikvaren
[Bevaringsstrategi for industri og næring - Riksantikvaren](#)

Bevaringsstrategi for næringers og industriers kulturmiljø

ENGASJEMENT

Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø

BÆREKRAFT

Kulturmiljø skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom helhetlig samfunnsplanlegging

MANGFOLD

Et mangfold av kulturmiljø skal tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk.

DELTEMA

INNSATSOMRÅDE

INDUSTRIEN SOM BYGDE LANDET

VÅRE MANGFOLDIGE NÆRINGER

INDUSTRIENS LOGISTIKK

BEVARING OG BRUK

Forventer effekt: t mangfold av næringers og industriers kulturmiljøer er bevart og blir brukt som ressurs i bærekraftig utvikling

Effektmål:

- Koordinering av offentlige virkemidler tilrettelegger for økt bruk og bevaring av kulturmiljø.
- Handlingsrommet for fortsatt bruk, ombruk og ny bruk av kulturmiljø utnyttes bedre.
- Flere eksempler på fortsatt bruk, ombruk og ny bruk av kulturmiljø er tilgjengelige

KUNNSKAP OG KOMPETANSE

Forventer effekt: Relevante aktører har kunnskap om næringers og industriers kulturmiljøer til å ivareta dem i sin virksomhet og brukes som grunnlag for verdiskaping.

Effektmål:

- Rådgivning og veiledning er videreutviklet og tilgjengelig for flere.
- Styrket samarbeid legger til rette for ny kunnskap om kulturmiljø og deling av denne.
- Kunnskap og metoder for å ivareta kulturmiljø er videreutviklet og tatt i bruk.

OPPLEVELSE OG ENGASJEMENT

Forventer effekt: Det legges til rette for opplevelser av og engasjement for næringers og industriers kulturmiljø.

Effektmål:

- Flere er interessert og engasjert i kulturmiljø.
- Det legges i økende grad til rette for opplevelser i tilknytning til kulturmiljø.

URFOLK OG NASJONALE MINORITETERS KULTURMILJØ

Forventer effekt: Urfolk og nasjonale minoriteters kulturmiljø ivaretas gjennom innsats på bevaring og bruk, kunnskap og kompetanse samt opplevelse og engasjement.

Effektmål:

- Urfolk og nasjonale minoriteters kulturmiljø vurderes spesifikt i alle effektmålene innenfor de øvrige innsatsområdene

Strategien er på høring fra 28. april til 13.juni.

Levanger kommune
Levangken tjielte

Barne- og familiedepartementet

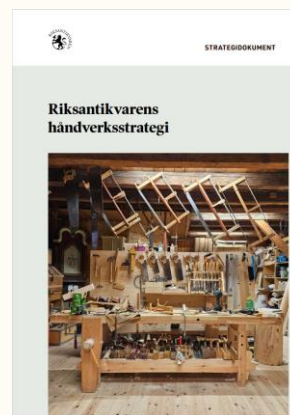
Strategi

Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg

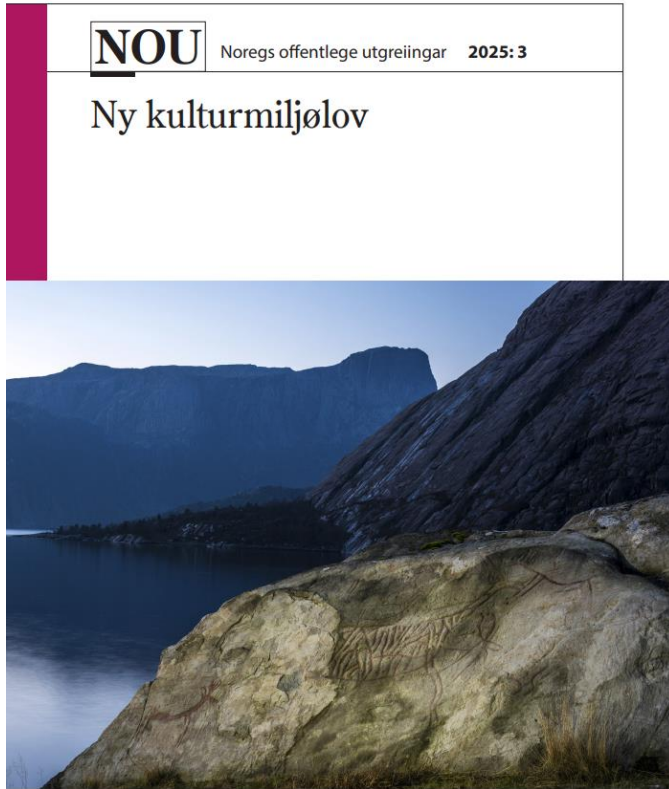

Kilde: Riksantikvaren
[Bevaringsstrategi for kirker](#)

Riksantikvares strategier

Levanger kommune
Levangken tjelte

Kilde: Regjeringen, [NOU 2025: 3 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nou-2025-3-regjeringen/no)

Bakgrunn

- **Meld. St.16 (2019-2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken**
Engasjement, bærekraft og mangfold er det varslet at det skal utarbeides en ny kulturmiljølov
- **Behov for å modernisere og forbedre den eksisterende kulturminneloven fra 1978, som en av Norges eldste forvaltningslover.**
- **Store endringer i samfunnet**, arealbruk og demografi:
- **som har betydning for hvordan vi tar vare på kulturarven vår :**
 - befolkningsvekst
 - urbanisering
 - fraflytting
 - klimaendringer
- **Endringer i forvaltningens oppgaver og organisering**
- **Endringer i forvaltningslovgivningen:**
 - Miljølovgivning
 - Lovgivning om den norske kirke
 - Kommunenes og fylkeskommunenes rettslige posisjon
- **Endringer i samenes og de nasjonale minoriteters rettslige og politiske stilling**

Formål (§1)

«Føremålet med lova er å ta vare på eit mangfald av kulturmiljø som kjelde til kunnskap og som grunnlag for tilhøyrslø, oppleving og bruk for dagens og komande generasjonar.

Det er eit felles ansvar å ta vare på kulturmiljø som del av kulturarven gjennom vern og berekraftig bruk, og i ei heilskapleg miljø- og ressursforvaltning.»

NY KULTURMILJØLOV – NOU 2025:3 – DE VIKTIGSTE ENDRINGENE

NOU

Noregs offentlege utgreiingar 2025: 3

Ny kulturmiljølov

Kilde: Regjeringen, [NOU 2025: 3 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Forslag til ny kulturmiljølov er utarbeidet av Kulturmiljølovutvalget offentlig lovutvalg satt ned av Kongen i Statsråd 22. juni 2022

1. Navnet er foreslått endret fra kulturminneloven til kulturmiljøloven

Et kulturminne er spor etter menneskene som har levd før oss, mens et kulturmiljø er et område hvor flere kulturminner inngår i en større sammenheng. Navneendringen tyder på at fokuset i større grad skal knytte seg til å ivareta verdien av kulturminner som helhet

2. Definisjoner (§4)

- **Transportminner:** utvides til å omfatte ikke bare fartøy som i dag men «kulturminne som er framkomstmiddel, for eksempel båter, fly, biler, tog, vogner eller sykler.
- **Jordfaste kulturminner:** kulturminne som ligger i eller på grunnen eller i vann, og som ikke kan flyttes, for eksempel bergkunst, gravminner, ruiner, spor etter byggverk, skogbruk, jordbruk og fangst, og steder som det er knyttet historiske hendelser, tru eller tradisjon til

3. Føre var-prinsipp (§9)

- «Dersom det ikke foreligger god nok kunnskap om følgende et tiltak kan få for kulturmiljø, skal forvaltningsorganet ta en avgjørelse som unngår eller avgrenser skadevirkningene så godt som råd.»

4. Medvirkning (§13)

- Enkeltpersoner, lokalsamfunn, grupper og organisasjoner skal få mulighet til å medvirke når forvaltningsorgan skal ta avgjørelser som påvirker kulturmiljøer
- Loven styrker rettighetene til urfolk og nasjonale minoriteter, der tidlig deltakelse og medbestemmelse i saker som kan påvirke kulturminnene til disse sikres

5. Vektlegging av kulturmiljøet til urfolk og nasjonale minoriteter (§14)

- Dersom eit forvaltningsorgan skal ta avgjerder som kan påverke kulturmiljøet til urfolk og nasjonale minoriteters kal organet leggje stor vekt på hvordan kulturmiljøet kan trygge og utvikle kulturen, språket og samfunnslivet.

6. Automatisk freda kulturmiljø (§15)

- Grensen for automatisk fredning flyttes fra alt før 1537 til 1650 (vern av arkeologiske kulturminner styrkes)
- Kirker fra før 1850 fredes automatisk (listeføring oppheves)
- Samiske bygninger og anlegg, og jordfaste kulturminner til og med 1917 fredes automatisk

7. Forenklet fredning av kulturmiljø (§ 24)

- Fylkeskommunen og Sametinget får utvidet myndighet til å kunne frede det utvendige av og konstruksjonen til kulturmiljø med høy kulturhistorisk verdi

8. Riveforbud (§44)

Riving av bygninger fra før 1850 som ikke er fredet krever samtykke fra kulturmiljømyndigheten, dvs. fylkeskommunen og Sametinget. For Nord-Troms og Finnmark gjelder før 1945

9. Saksbehandling (§67)

- Loven legger opp til forenklet saksbehandling og et regelverk som er lettere å forstå for både eiere og forvaltning.

10. Hensynet til eiere av fredede bygg styrkes

- Restriksjoner grunnet fredning skal tilpasses den kulturhistoriske verdien og det skal ikke være flere restriksjoner enn det som skal til for å ivareta disse verdiene. (§29)
- Nye regler skal også sikre eiere av fredede bygninger rett til forsikring (§ 51)
- Hensynet styrkes, bla. skal myndighetene ha plikt til å veilede (§65)

11. Endringer i andre lover (§84)

- foreslår endringer i plan- og bygningsloven
- naturmangfoldloven

Levanger kommune
Levangken tjielte

Tilskudd i perioden 2015 – 2025

Nordisk ministerråd: 160 000

Miljødirektoratet: 1 400 000

Riksantikvarens midler: 25 087 935

Post 71-istandsetting: 17 737 935

Post 73 - brannsikring: 5 700 000

Post 77-verdiskaping: 1 650 000

Trøndelag fylkeskommune: 2 030 000

RUP: Næring i Trehusbyen: 1 000 000

Byutviklingssverksted 250 000

Europar16: 400 000

Bylivskonferanse: 150 000

NTNU- samarbeid 180 000

Statsforvalteren:

Bylab fase 1: 600 000

Bylab fase 2: 135 000

Kulturminnefondet: 2 715 500

Restaureringsfondet: 1 090 140

Interreg. Norge-Sverige: 25 000

Til sammen 34 434 278

KULTURMILJØ SOM RESSURS FOR BÆRAFTIG UTVIKLING

Kirkegata 53 og 55

Sjøgata 14 A og B

Jernbanegata 26

Kirkegata 47

Sjøgata 14 B

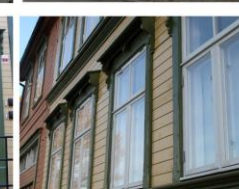
Håkon den godes gate 35B

Jernbanegata 20B

Sjøgata 12

Eksempler på prosjekter som har fått tilskudd fra Restaureringsfondet, Trøndelag fylkeskommune/Riksantikvaren og Kulturminnefondet

Levanger kommune
Levangken tjielte